

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DELS SPEONOMUS DEL SUBGÈNERE
PARVOSPEONOMUS (Col.Catopidae Bathysciinae) AL VESSANT
 MERIDIONAL DELS PIRINEUS.

Oleguer Escolà(1)
 Xavier Bellés (2)

Els elements del subgènere Parvospeonomus iniciaren la seva història quan el 1860 FAIRMAIRE descriu l'Adelops delarouzeei (3) de la Cova de Can Pei, als Pirinèes Orientals. Aquesta espècie seria passada al gènere Bathyscia per SAULCY el 1872 i, finalment, JEANNEL la situaria en el gènere Speonomus el 1911.

Amb posterioritat a la descripció de S. delarouzeei varen ésser descrites fins a un total de 8 formes més, de les quals donem les dades de llur publicació:

- Speonomus delarouzeei (Fairmaire) (Adelops)
 Ann.Soc.ent.Fr.,1860: 631 (typus: Grotte de Can Pei, Montferrer, Arles-sur-Tech)
- Speonomus brucki (Fairmaire) (Adelops)
 Cat.Col.Fr.,Mat. p.8,1863 (typus: Grotte de la Preste, Arles-sur-Tech)
- Speonomus faurai Jeannel
 Arch.Zool.exp. 5(5),N.et R., p.153,1910 (typus: Cova de Rocafesa, Sant Martí de Llémana)
- Speonomus delarouzeei catalonicus Jeannel
 Arch.Zool.exp., 5(5),N. et R., p.154,1910 (typus: Cova de Rialb, Queralbs)
- Speonomus guimjuani Zariquiey
 Butll.Inst.Cat.Hist.Nat., 19:46,1919 (typus: Bora Major, Terrades)
- Speonomus vilarrubiasi Zariquiey
 VI Congr.Int.Ent.(Madrid) 2:529,1935(1940) (typus: Cova de les Feixasses, Sant Feliu de Pallerols)
- Speonomus faurai esponellai Zariquiey
 VI Congr.Int.Ent.(Madrid) 2:533,1935(1940) (typus: Bauma de les Encantades, Esponellà)
- Speonomus urgellesi Español
 Speleon.15 (1-4):49,1965 (typus: Avenc de les Aranyes, Orsavinyà)
- Speonomus canyellesi Lagar
 Senderos, 184: 28,1974 (typus: Avenc de les Pedreres, Gualba)

Totes aquestes formes sofriren amb el temps diversos canvis, per exemple S. brucki seria considerada sinònima de delarouzeei per JEANNEL (1911) i S. guimjuani seria transferida al quadre subespecífic, també de delarouzeei, per aquest mateix autor l'any 1924.

De tota manera, la diferenciació d'aquestes formes amb criteris morfològics es mostrarà sempre un problema de difícil solució sovint comentat pels diferents especialistes del grup (vegis per exemple ESPAÑOL, 1966), i el 1974 un de nosaltres presentà una reestructuració del grup que mantenia les espècies delarouzeei, vilarrubiasi, urgellesi i canyellesi i passava a la sinonímia de la primera la resta de les formes descrites (BELLÉS, 1974). L'aportació més recent és la de BELLÉS I ESCOLÀ (1977) en la qual es descriu el subgènere Parvospeonomus per a aquest grup, tot assumint el quadre sinonímic de 1974.

El propòsit d'aquesta comunicació és fer una posta al dia de les localitzacions conegudes de les espècies d'aquest grup, una de les quals (delarouzeei) ocupa una àrea geogràfica extensa (els Bathysciinae es caracteritzen per estar molt localitzats en unes poques cavitats subterrànies) éssent l'única espècie de la subfamília que traspassa les fronteres de l'estat espanyol, car també viu a França, al Conflent i al Vallespir.

Tot el conjunt de cavitats subterrànies es troba repartit en calcàries de molt diferents edats geològiques; però potser abans de parlar d'aïllament geològic caldria tenir en compte la possibilitat de que les cavitats hagin estat colonitzades (i àdhuc actualment hi hagi creuaments entre elles) a través del Medi Subterrani Superficial (MSS) tal com recentment (21-IV-83) s'ha comprovat a Camprodon i Setcases en una campanya d'estudi portada a terme pels Drs. JUBERTHIE I DELAY del Laboratoire Souterrain du CNRS, a Moulis, amb investigadors de la Universitat de Barcelona i un dels autors d'aquesta nota.

Relació de localitats.

En principi, hem assumit el quadre sinonímic que ja apareix en els nostres treballs anteriors (BELLÉS, 1974; BELLÉS I ESCOLÀ, 1977); en qualsevol cas hom pot trobar la localitat típica de cada una de les formes descrites a la llista que hem donat al principi del treball. Les localitats dins de cada espècie s'han ordenat de nord a sud, d'est a oest i per comarques, tot assenyalant la data de la primera citació. També hem considerat interessant fer esment dels casos de coexistència amb altres Bathysciinae. Totes les localitats s'han representat en els mapes de les figures 1, 2, 3 i 4.

Speonomus delarouzei (Fairmaire)

ALT EMPORDÀ

- d-1 Cova de Pau Caló (Terrades) 18-IX-48 Español leg.
- d-2 Bauma de Taleixà (Terrades) 1942 Español
- d-3 Avenc de Can Vilà (Terrades) 7-IV-79 Bellés/Comas
- d-4 Cau Petit (Terrades) IV-79 Bellés/Comas (restes)
- d-5 Bauma de Bruguer (Terrades) 8-IX-34 Español
- d-6 Bora Major (Terrades) 23-VI-41 Español (probablement deuen ésser aquesta mateixa cavitat, la Cova X, citada per Zariquiey i l'Avenc de la Magdalena de la SIE C.Exc.Àliga
- d-7 Cau del Ciri (Sant Llorenç de la Muga) 24-VI-44 Español
- d-8 Avenc Batlló (Massanet de Cabrenys) 23-III-75 X. Marin

BAIX EMPORDÀ

- d-9 Av.(4)Tossal Gros (Torroella de Montgrí) 21-II-65 Amat/Auroux

GIRONÈS

- d-10 Cv.(4)Encantades d'Esponellà (Esponellà) Español/Zariquiey
- d-11 Cv. Mas Nou (Celrà) 20-I-35 Español
- d-12 Cv. Rocacorba (Canet d'Adri) 2-IX-73 Lagar
- d-13 Av. Cal Plana (Sant. Martí de Llémana) 1-V-72 Àlvarez
- d-14 Av. de St. Martí (St. Martí de Llémana) 8-XII-72 Torrella
- i-15 Av. Riera (St. Martí Llémana) 30-VI-73 Caballo (aquesta cavitat no ha estat possible de localitzar, per tant no està situada)
- d-16 Cv. Rocafesa (St. Martí de Llémana) 26-VIII-23 Zariquiey

GARROTXA

- d-17 Cv. de Ca l'Agustí (Montagut de Fluvià) 21-XI-76 Escolà
- d-18 Mina de Can Trompa (=Cv. de la Mosquera) (Beuda) 15-IV-78 Hidalgo
- d-19 Cv. Can Noguer de Seguerol (Beuda) 14-II-82 Bellés/Comas
- d-20 Cv. Orri (Sales Llierca) Español/Zariquiey
- d-21 Cv. Ermitons (Sales Llierca) 30-III 35 Español
- d-22 Cv. Bisbe (Sales Llierca) 31-III-35 Español
- d-23 Tuta Escales (Oix) 5-VIII-73 Escolà
- d-24 Balmes Caxurma (Montagut Fluvià) 6-II-72 Escolà (restes)

- d-25 Cv. Llop (Sant Aniol Finestres) 29-VI-68 Victòria
- d-26 Av. Bloc (Sant Aniol Finestres) 7-V-67 Ribera
- d-27 Av. Trigassos (Beget) 23-VI-69 Escolà
- d-28 Cv. Resclusanys (Vall de Bianya) 8-II-76 Escolà
- d-29 Cv. Torre (Sant Feliu Pallerols) 15-II-76 Bellés
- d-30 Av. Tomba Sitjar (Vall Bianya) 6-I-73 P.Vidal

LA SELVA

- d-31 Forat del Far (Susqueda) 29-II/23-V-76 Escolà
Conviu amb S.vilarrubiasi Zar.
- d-32 Forat Begonya (Susqueda) 29-II/23-V-76 Escolà
- d-33 Cv. Stop (Susqueda) 17-III-74 Raventós (Conviu
S.vilarrubiasi Zar)
- d-34 Cv. Codolosa (Susqueda) 4-I-76 Escolà

OSONA

- d-35 Forat nº 2 de Roca Roja (Pruit) 11-I-76 Escolà *
- d-36 Cv. Bora Fosca (Tavertet) 24-X-32 Español
- d-37 Bauma dels Teixidors (Tavertet) 13-VII-75 S.Giménez
- d-38 Cv. Serrat del Vent (Tavertet) 12-VII-81 Escolà
(restes)
- d-39 Els Bufadors de Babí (Sant Quirze Besora) X-34
Español
- d-40 Av. Vent (Av.B-1-B) (St. Quirze Besora) 23-XI-75
Bellés/Escolà
- d-41 Pou Tigres-TIM (St. Quirze Besora) 23-XI-75 Bellés/
Escolà
- d-42 Baumes d'en Borrasser (Molló) 4-VI-72 Escolà
- d-43 Cv. Bellabriga (Camprodon) X-23 Zariquiey
- d-44 Cv. Serra Nevà (Camprodon) X-23 Zariquiey
- d-45 Cv. Encantats (Sarroca Ogassa) IV-68 A.Martinez
- d-46 Av. Serrat Bruixes (Ciuret) 18-VI-72 Cantons/Escolà
- d-47 Cv. Joan (Campdevànol) 13-XII-70 Lloses
- d-48 Cv. Encantades (Queralbs) IX-50 Español
Conviu amb Perriniella bofilli Zar.
- d-49 Cv. Estret Forn (=Cv. Roc Blanc) (Queralbs) IX-50
Español (Conviu amb Perriniella bofilli Zar.)
- d-50 Cv. Cremallera (Queralbs) 5-I-75 Bellés/Comas/Escolà
- d-51 Cv. Penjada (Queralbs) 4-I-75 Bellés/Comas/Escolà
- d-52 Cv. Rialb (Queralbs) 14-VIII-10 Faura i Sans
Conviu amb Perriniella faurai Jeann.
- d-53 Av. Can Costa o de Can Baldrich (Ribes Freser)
23-XII-79 Escolà
- d-54 Av. Perepinta (Ribes Freser) 1973 Germain
- d-55 Cv. Negra (Ribes Freser) 6-III-66 Auroux
- d-56 Av. Sant Ou (Gombreny) 23-IX-62 Senent/Escolà
- d-57 Cv. Pubilles (Gombreny) 2-V-70 Comas

* Conviu amb S.vilarrubiasi Zar.

- d-58 Cv. Llentes (Viladonja) 22-V-66 Castell
d-59 Cv. Can Portabella (Les Llosses) 28-II-71 Ubach/
Escolà

EL BERGUEDA

- d-60 Cv. Tuta (Castellar de n'Uc) 7-IV-24 Zariquiey
d-61 Cv. Lloberes (St. Jaume Frontanyà) 25-VII-70 Escolà
d-62 Av. Eres (Vilada) 16-VIII-75 Riart/Molinero
d-63 Av. Raimon (Vilada) 19-VIII-75 Riart/Molinero
d-64 Av. Calvari (Vilada) 20-VIII-75 Riart/Molinero
d-65 Av. Pi Grau (La Nou) 28-II-65 Amat
d-66 Cv. Coma Castellana (Bagà) 14-IX-69 Escolà
d-67 Cv. Cal Isidret (Vallcebre) 16-VIII-69 Ribera
d-68 Av. Can Calderer (Figols les Mines) 1-XI-63 Escolà
d-69 Av. Coll Balma (Gisclareny) 29-VI-71 Filbà

Speonomus vilarrubiasi Zariquiey

LA GARROTXA

- v-1 Cv. Feixasses (Sant Feliu de Pallerols) 17-VI-34
Vilarrubia (5)

LA SELVA

- v-2 Cv. Stop (Susqueda) 17-III-74 J.A. Raventós
v-3 Forat Begonya (Susqueda) 29-II/23-V-76 Escolà
v-4 Forat del Far (Susqueda) 29-II/23-V-76 Escolà

OSONA

- v-5 Forat nº 2 de Roca Roja (Pruit) 11-I-76 Escolà
Aquesta espècie conviu en totes les cavitats on s'ha
citada amb S. delarouzeei, excepte a la Cova de les
Feixasses d'on no s'ha recollit però molt probable-
ment també hi deu conviure car el Forat de Roca Roja
és extraordinàriament aprop. La Cova de les Feixasses
no s'ha tornat a visitar des dels anys 40.

Speonomus urgellesi Español

EL MARESME

- u-1 Avenc de les Aranyes (Orsavinyà) 1-XII-63 González-
Urgellés

OSONA

- u-2 Av. Enfonsat A (Centelles) 11-IV-71 Comas

EL VALLÈS ORIENTAL

- u-3 Cv. Blanca (Aiguafreda)(exemplars sense data) Auroux
u-4 Cv. Cruïlles (Aiguafreda) 25-X-64 Auroux/Gonzàlez
u-5 Cv. Trencada (Aiguafreda) 12-X-64 Auroux
u-6 Av. Bac (Montmany) 8-II-70 Comas
u-7 Av. Toni (Montmany) 26-I-75 Abad
u-8 Cv. Toixó (Sant Feliu de Codines) 11-VI-78 Auroux

EL VALLÈS OCCIDENTAL

- u-9 Cv. Ermitans (Sant Feliu Codines) 17-XI-74 Bellés/
Pallars

Speonomus canyellesi Lagar

EL VALLÈS ORIENTAL

- c-1 Av. Pedreres (Gualba) 4-II-73 Canyelles

BIBLIOGRAFIA

- BELLÉS, X. 1974. Revisión de los Speonomus del grupo delarouzei (Fairmaire, 1860). Com.VII Congr.Int.Est.Piren. (Resumen, p.48) Seu d'Urgell.
- BELLÉS, X. i ESCOLÀ, O. 1977. Nuevos datos sobre los Speonomus del grupo delarouzei (Fairmaire, 1860): Parvospeonomus subgen. nov. (Col.Bathysciinae). Speleon, 23:33-37
- ESPAÑOL, F. 1966. Sobre Bathysciinae catalanes. Int.J.Speleol 2:1-8
- FAIRMAIRE, L. 1860. Diagnoses de nouvelles espèces de Coléoptères. Ann.Soc.ent.Fr., p. 631.
- JEANNEL, R. 1911. Révision des Bathysciinae (Col.Silphidae) Bicsp., 19 Arch.Zool.exp.Gén., 7:326-328
- JEANNEL, R. 1924. Monographie des Bathysciinae. Biosp. 50 Arch.Zool.exp.Gén., 63: 149-150
- SAULCY, F.C. 1872. In: Études sur les coléoptères cavernicoles de l'Ariège, suivis d'un synopsis des Adelops pyrénéens et d'un tableau des Anophthalmes français (E.Abeille de Ferrin). Marseille, 41 pp.

NOTES:

- (1) Museu de Zoologia de Barcelona
- (2) Institut de Química Bio-Orgànica.CSIC.Barcelona.
- (3) Convé notar que a la descripció original s'hi introduí una errada i hi diu delarouzei i no pas delarouzeei tal i com apareix a tot arreu. El nom que figura a la descripció, en principi, tindria prioritat, però com que ja fa més de 50 anys que no s'ha utilitzat, s'ha de considerar com a nomen oblitum.
- (4) Av. = Avenc / Cv. = Cova
- (5) En el treball de descripció d'aquest nou taxon el nom específic apareix com a Speonomus vilarrubiasi en lloc de vilarrubiai. Cal mantenir aquesta grafia en la que probablement es devia introduir una "s" en dedicar-lo als germans, als "Vilarrubias".

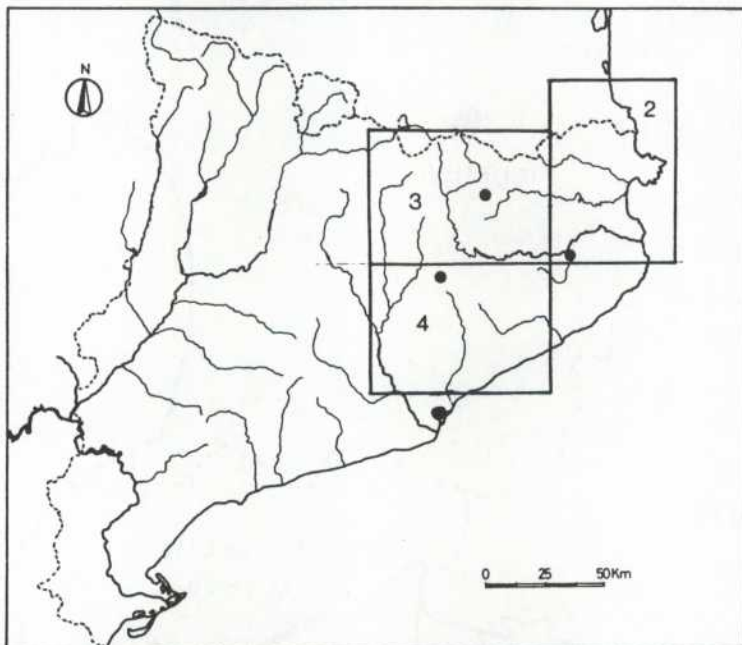

FIGURA 1 - Situació dins de Catalunya dels tres mapes on s'han assenyalat les cavitats colonitzades pels Parvospeonomus.

Adreça:

Museu de Zoologia
Ap. correus, 593.
Barcelona. CATALUNYA.

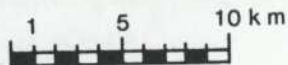

FIGURA 2 - Extrem oriental de la distribució de *Speonomus (Parvospeonomus) delarouzei* Fairm.

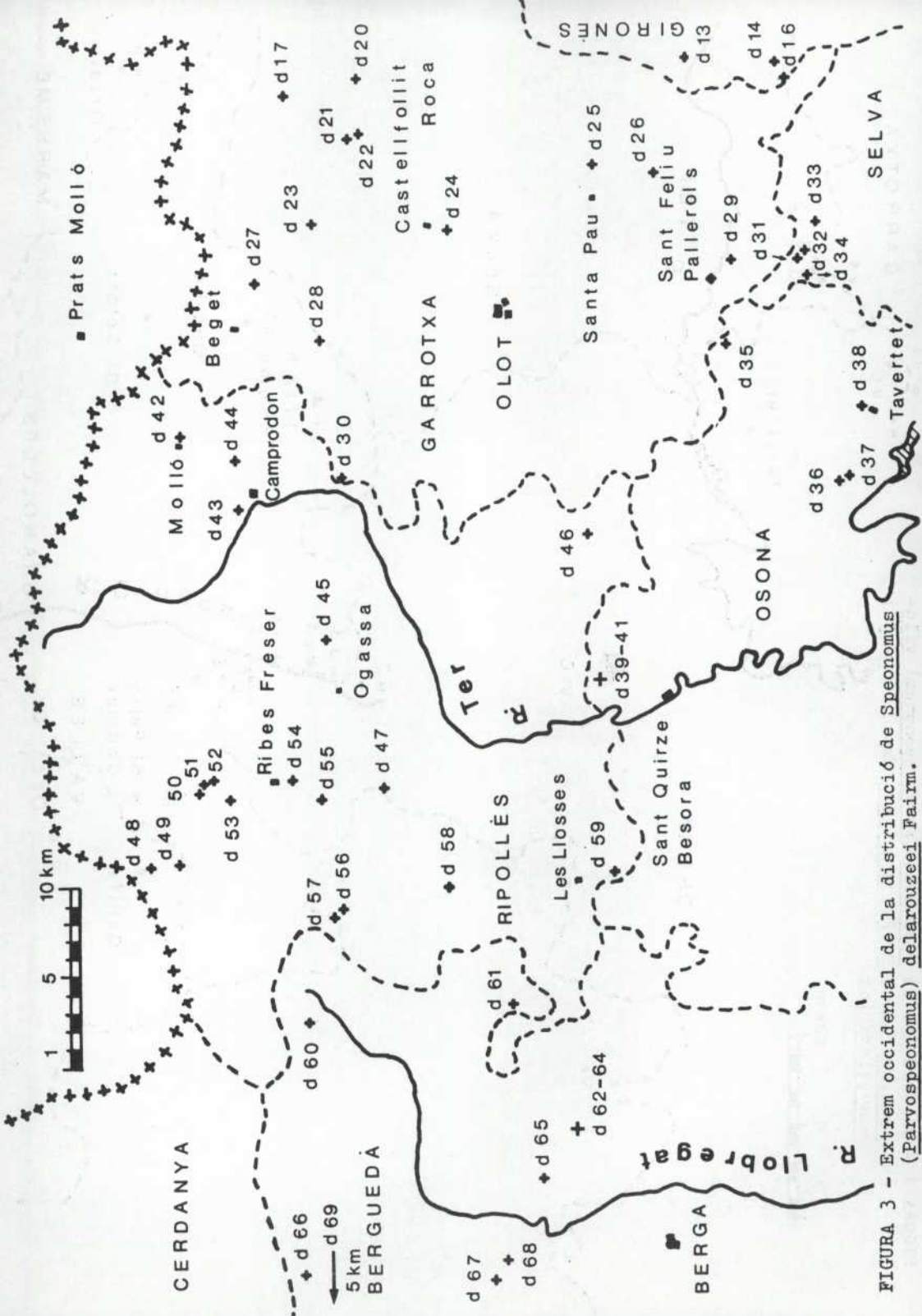

FIGURA 3 - Extrem occidental de la distribució de *Spononimus* (*Parvospononimus*) *delarouzei* Fairm.

FIGURA 4 - Distribució de Speonomus (Parvospeonomus) vila-
rrubiasi Zar., S.(P.) urgellesi Españ. i S.(P.)
canyellesi Lag.

